

"Tibo la corda fins que el realisme s'omple d'elements estranys"

Seré el teu mirall (Comanegra, 2023) va ser la novel·la guanyadora del primer Premi Santa Eulàlia de Comanegra i Àfora Focus Edicions. **Lluís-Anton Baulenas** retrata un filòleg convertit en agent immobiliari que ha d'enfrontar-se als capricis d'un arquitecte per redimir-se desfent les remuntes que ell mateix va aixecar en diversos edificis de l'Eixample barceloní

Text **Àlex Milian** @alexmilianbeser
Fotos **Jordi Play** instagram.com/jordisplay

Un filòleg posat a agent immobiliari per una mena de mafiós barceloní és més un personatge simbòlic que realista?

—Simbòlic en quin sentit?

—Perquè ell sembla el mirall de la ciutat que anuncia el títol.

—Sí, en aquest sentit, sí. La ciutat es mira en ell i ell es mira en la ciutat i esdevenen imprescindibles l'un per l'altre. Representa tota la gent que necessita la ciutat per viure, en el sentit que necessita anonimata, espais on amagar-se, per reposar i per recuperar forces. En aquest sentit, sí que és simbòlic. Jo soc bastant així.

—S'identifica amb el personatge, en aquest sentit?

—Sí, jo soc urbà, amb avantatges i inconvenients, però sempre em convencen més els avantatges.

—A més, al personatge principal li han tallat una orella com a càstig, i ara, a ell, se li encarrega de mutilar un apèndix de la ciutat: aquestes remuntes dels pisos de l'Eixample que, durant el franquisme, van aixecar més alçades sense mantenir les característiques originals de l'edifici.

—Sí.

—La idea que li va fer començar la novel·la va ser la d'eliminar les remuntes?

—Era un tema que m'interessava. Jo soc de Sant Andreu, que era una antiga vila, i per mi anar al centre era anar a Barcelona. Quan vaig tindre certa edat, vaig començar a fixar-me en aquests edificis rematats amb remuntes (jo no sabia que es deia així). Després he vist que els barcelonins amb pedigrí ni ho veuen. O sigui que potser és millor...

—... ser de Sant Andreu?

—Sí. A part d'això volia explicar la relació d'algu amb la ciutat i va sortir aquesta història, que és una mica extrema —extrema en el sentit que a mi m'agrada els plantejaments grotescos. Tampoc es pot explicar molt més perquè la novel·la necessita el seu secret. Però, com en altres novel·les, tibo la corda fins que el realisme s'omple d'elements estranys.

—Entre els elements grotescos inicials hi ha el personatge al qual han tallat l'orella (i la raó per la qual li l'han tallat), treballa una immobiliària i li encarreguen que busque tres pisos amb remuntes per desfer-les.

—Sí, perquè l'arquitecte que les va aixecar, ara es vol redimir destruint-les, però per un motiu egoista: no ho fa per la ciutat sinó per ell, per aquesta redempció. Jo m'hi trobo bé fent aquestes històries i serveix perquè molts lectors reflexionen també sobre això. Barcelona no és una cosa inerta; és una

→

MIRADOR | LITERATURA

→ cosa viva. Volia fer una novel·la sobre Barcelona, diferent d'una novel·la sobre Madrid o París, i al mateix temps molt global, perquè no deixo d'oferir cabòries i actituds que es poden trobar en qualsevol gran ciutat del món. És un debat entre el localisme i el globalisme.

—**En un moment donat diu el protagonista: «Barcelona, com València, com Marsella, som mediterranis, mediterranis i llatins. Madrid, París, són llatins, però no mediterranis». Un altre personatge li demana què vol dir amb això i ell contesta: «Que ens perd l'estètica». És així?**

—Sí, a nosaltres ens perd l'estètica i als alemanys i als parisencs (que són del nord) o als madrilenys (que són d'interior) els perd la mística. Nosaltres som mediterranis. Per això una persona de Madrid té poc a veure amb algú de Nàpols.

—**I això es reflecteix també en la ciutat?**

—Sí, perquè Barcelona, per exemple, es perd per l'estètica. Hi ha un famós acudit gràfic que, a la primera vinyeta, representa un italià que fa pizzes a Nova York i una segona vinyeta on dues persones han d'agafar aquest pizzer, que, tot enrabiad, vol matar-ne un altre perquè ha posat pinya a la pizza. El tema del seny i la rauxa dels catalans també va per aquí. La rauxa es demostra perquè som capaços de muntar un pessebre tan brutal com el de l'1 d'Octubre. I el seny és l'altra part. Però és un seny que permet fer la Pedrera. Per què no hi ha una Pedrera a Madrid?

—**Hi ha un modernisme més radicalment creatiu que Madrid no genera?**

—És clar, perquè el Modernisme és un esclat d'hedonisme. Les cases són exuberants: amb ferro forjat, les flors, la fusta treballada, el terra hidràulic, els sostres alts i treballats...

—**El Modernisme és molt esteticista.**

—Sí, però a Catalunya també hi ha el Noucentisme. És el seny i la rauxa. Per això Catalunya és diferent. I el País Valencià és més mediterrani encara.

—**Ha estat molt de temps dedicat a la traducció del Quartet d'Alexandria de Lawrence Durrell. Aquell llibre, que també és, en bona mesura, un homenatge a una ciutat, l'ha influït a l'hora de fer una novel·la urbana?**

—No. M'ha influït molt psicològicament, perquè si tradueixes un llibre com el *Quartet d'Alexandria*, t'adones de la teva petitesa: porto mil anys publicant novel·les i encara ho he de fer millor. Però en el sentit urbà, no, perquè aquella Alexandria és d'un període més antic, al voltant de la Segona Guerra Mundial.

—**Fa vostè una reflexió contínua sobre la ciutat: «La ciutat és generosa i et permet expansions com aquesta», diu el protagonista després de fer un crit de ràbia en plena nit al mig de la Diagonal. «La ciutat allibera perquè l'atzar, per exemple, hi té un pes que no es pot negligir. (...)**

Lluís-Anton Baulenas i, al fons, una remunta típica de l'Eixample de Barcelona: diversos pisos aixecats durant el franquisme que trenquen l'estètica original de l'edifici.

Surts al carrer i la ciutat et pot confondre, pot fer-te de mestra o pot esberlar-te el cap». Això és una mica de novel·la negra clàssica, no?

—Sí.

—**Retrata Barcelona com retraten Raymond Chandler o Dashiell Hammett Los Angeles i San Francisco, i respectivament: una ciutat alhora atractiva i hostil, lluminosa i fosca.**

—Sí, però sobretot vull destacar la incidència de l'atzar: que hi pots trobar-te qualsevol cosa. Són milions de persones vivint juntes, però independentment, i respectant la independència dels altres. Hi ha gent que no aguanten això i necessiten viure en un poble, on tothom es coneix i tots els tòpics del poble: que si et fa mal res, truques a la veïna i t'ajuda; que els nens poden córrer pel carrer... A mi tot això em sembla perfecte i fantàstic, però jo em moriria al cap de dos dies.

—Li sobriarien coneguts? El molestaria el control social?

—Sí, a més jo vinc d'un Sant Andreu que, quan era petit, tenia aquest ambient de poble. I jo volia fugir d'allí. Tothom es coneixia i no podies fer res sense que els teus pares ho sabessin. Segur que això m'ha influenciat. Però a la novel·la tampoc no hi ha animadversió als pobles.

—En absolut.

—El que hi ha és una exposició d'avantatges i inconvenients de la ciutat i una declaració d'amor a Barcelona.

—Per això ho comparava amb la novel·la negra nord-americana que, per una banda, està enamorada de Los Angeles (per exemple) però també denuncia la seua cara hostil i fosca...

—... i corrupta, sí. Aquesta novel·la ja té un toc de novel·la negra. Potser per això enguany m'han convidat al festival de Creixell. Mai m'havien convidat a un festival de novel·la negra fins ara.

—Ho ha fet conscientment. O l'ha fet més noir a mesura que l'anava escrivint?

—Moltes novel·les meves són iguals, en aquest sentit: sempre hi ha acció; sempre hi ha personatges; si hi ha d'haver persecucions, n'hi ha (sense problema); si ha d'haver-hi mafiosos, n'hi ha... En moltes novel·les meves. Soc un gran lector de novel·la negra i no em cauen els anells si he de fer persecucions o el que calgui, però sí que intento fer literatura.

—Sí, i tant.

—Tampoc tindria clar que sigui una novel·la negra...

—Comparteix alguns ingredients, com ara l'ambientació, un pessic de sexe...

—Sí.

—Amb la novel·la heu guanyat el Premi Santa Eulàlia de Barcelona i realment se centra molt en la ciutat. Escriu vostè: «Si una cosa té la ciutat, i en particular la ciutat de Barcelona, és que fomenta una quantitat tan alta de desacords urbanístics o arquitectònics que sempre n'hi ha algun de pendent o a inventar». Això sí que passa més a Barcelona que a altres ciutats...

—Sí, perquè és fruit d'aquesta èria dels barcelonins de ser mestres d'obra i de discutir sobre el model de ciutat. Però al mateix temps que discuteixes sobre el model de ciutat ets capaç de destros-

sar-la, per exemple amb les remuntes. Òbviament tot és opinable. He trobat algun lector que diu que tampoc n'hi ha per tant.

—Curiosament, el protagonista és un filòleg (en un país on tots són una mica filòlegs) que ha de tractar amb arquitectes (en una ciutat on tots es creuen arquitectes).

—Sí, això no se'm va acudir de posar-ho. És un país de filòlegs i d'escriptors. Sembla que hi ha més escriptors que lectors.

—Mai tant! Repeteix algun dels seus personatges d'altres novel·les, com el Gambús de *Quan arribi el pirata i se m'emporti*, tot i que no apareix. És un personatge que està en una esfera més alta de corrupció, diguem-ne.

—Sí, això ho faig molt sovint. És una aclucada d'ulls als meus lectors, que ja saben que en qualsevol moment pot aparèixer caminant per allà algú que ha sortit en una altra novel·la —sempre respectant la cronologia. I Gambús no és l'únic. La primera vegada on apareix Gambús és a la meua primera novel·la, *La felicitat*, i ja hi surt, a la panxa de la seva mare. No ha nascut encara. La novel·la acaba quan està a punt de néixer. I a *Quan arribi el pirata i se m'emporti*, que també està situada més o menys en aquesta època de *Seré el teu mirall* i té noranta anys. Naix el 1909 a *La felicitat* i a *Seré el teu mirall*, que està situada el 2003, en tindrà uns noranta-quatre.

—També fa alguns homenatges ocults, em sembla. Per exemple, el passatge Anna Ascolies del barri de Sagrada Família no existeix.

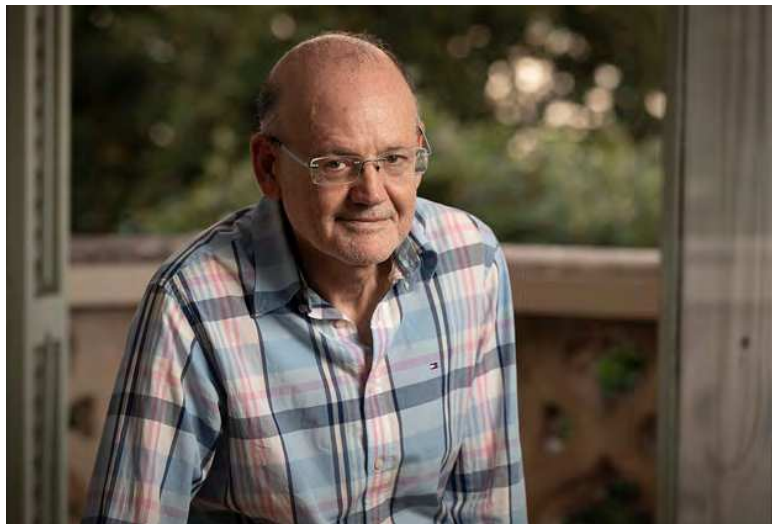
—Sí, acostumo a fer homenatges a amics o persones que són importants, i els dono carrers o places o passatges. Al nomenclàtor de Barcelona ja tinc uns quants amics col·locats... També sé que no llegeixen la novel·la perquè no em diuen res.

—Un dels personatges també recorda les accions contra l'ampliació de la Sagrada Família.

—Per això vaig demanar ajuda al Vicenç Altaió, que m'interessa com a persona i com a personatge. Jo recordava que ell havia estat un dels organitzadors d'una protesta molt forta —però també molt artística— que hi va haver a Barcelona: una mena de *performance* contra la Sagrada Família, perquè en aquell moment s'estava decidint que la continuaria en Rafael Subirachs. El plantejament primer era: una obra d'art, cal continuar-la, si no s'ha acabat? De la Sagrada Família es va perdre tot durant la guerra. Només quedaven les maquetes. Això es pot fer? Ells opinaven que no. I segon: si es continua l'obra, l'ha de fer Subirachs? Aquest cas m'interessava molt perquè és precisament aquest concepte de ciutat que ha de ser un reflex de tu.

—I un exemple d'aquestes polèmiques urbanístiques i arquitectòniques que es donen molt.

—Sí, Barcelona és capaç de muntar una manifestació contra la Sagrada Família o coses sem-

MIRADOR | LITERATURA

→ blants: mantenir eternes discussions sobre el model de ciutat, que arriben a l'actualitat.

—**Això pot ser positiu? En altres ciutats potser es discuteix poc?**

—Sí, però aquí hi ha societat civil, que potser mira pels seus interessos, però provoca una dinàmica de discussió permanent que està bé.

—**Situa l'acció el 2003 perquè és l'any abans del Fòrum de les Cultures?**

—Sí, perquè va ser una altra vegada l'intent de renovar-se a través d'un gran esdeveniment. Barcelona és la capital d'una nació sense estat i aquest moment m'anava bé per a la discussió sobre la ciutat. A més a més, hi ha el fet anecdòtic que el 2003 es va morir el Floquet de Neu. En aquell moment em va fer reflexionar molt. D'acord que era un símbol de Barcelona, però no sé si n'hi ha per a tant. Veies famílies que anaven a acomiadar el Floquet de Neu i gent molt afectada.

—**Descriu alguns microconflictes urbans d'aquell 2003 previs al Fòrum de les Cultures: per exemple, les pancartes dels veïns de La Paloma que deien «Clos, anestesia'ns» (recordant que l'alcalde Clos era anestesista i ells no podien dormir pel soroll), que em sembla que era real...**

—Absolutament real. Aquesta té molta gràcia. I La Paloma la van tancar poc després per això.

—**Aquesta documentació la va anar col·leccionant en el seu moment o l'ha anat a recuperar a l'hemeroteca?**

—En aquell moment vaig recollir molta informació, perquè també estava preparant altres novel·les. Tinc diverses novel·les situades el 2003, 2004, i tenia molt de treball de camp fet. La majoria de les coses les tenia recollides en aquell moment. En general, els meus lectors ja saben que, quan incloc coses com la pancarta de La Paloma, és perquè són veritat. ●